

Adroddiad i'r: CYNGOR

Dyddiad y Cyfarfod: 7 Chwefror 2012

Aelod Arweiniol Cabinet: Y Cyngorydd Julian Thompson Hill

Swyddog Arweiniol: Paul McGrady, Pennaeth Cyllid ac Asedau

Teitl: Cyllideb 2012/13

1 Beth yw byrdwn yr adroddiad?

Mae'r adroddiad yn manylu'r gyllideb arfaethedig ar gyfer 2012/13.

2 Pam cyflwyno'r adroddiad hwn?

Dan y gyfraith, mae gofyn i'r Cyngor bennu cyllideb gytbwys y gellir ei chyflawni ar ddechrau pob blwyddyn ariannol a phennu lefel y Dreth Gyngor sy'n deillio, er mwyn caniatáu anfon biliau at y trigolion.

3 Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod yr aelodau'n cymeradwyo cynigion cyllidebol ar gyfer 2012/13, fel y dangosir yn yr atodiad.

3.2 Bod yr aelodau'n cytuno'r cynnydd o 2.8% sy'n deillio yn lefel y Dreth Gyngor ar gyfer 2012/13.

4 Manylion yr adroddiad

4.1 Rhyddhaodd Llywodraeth Cymru y cytundeb terfynol ddechrau mis Rhagfyr. Roedd hwn yn dangos y cytundeb terfynol ar gyfer pob Cyngor. Roedd wedi newid rhyw ychydig o'r drafft a gyhoeddwyd ym mis Hydref.

4.2 Dangosodd y cytundeb terfynol mai'r cynnydd yn ein cyllid grant refeniw fyddai 0.7%.

4.3 Dangosodd y cytundeb terfynol bod y toriad yn ein cytundeb cyfalaf hefyd yr un fath â'r hyn a nodwyd yn y drafft. Mae'r cyllid wedi ei dorri gan 6.9% (yn cyfateb i ryw £400k) sy'n waeth na'r toriad o 5% yr oeddym wedi cynllunio ar ei gyfer yn wreiddiol. Mae hyn yn golled arwyddocaol ar ben y toriad 20% a gawsom i gytundeb eleni, yn golygu colli rhyw £2f dros y ddwy flynedd o £7.8m i £5.7m. Y cyllid cyfalaf cyffredinol yw'r hyn rydym yn dibynnu arno i wneud gwaith lechyd a Diogelwch, gwaith cynnal a chadw mawr ac ati – y gwaith sy'n caniatáu i ni gynnal ein hadeiladau. Yr awgrymiadau rhagarweiniol yw y bydd hyn yn cael ei dorri £700k pellach (12%) yn 2013/14.

Cynllun Ariannol Tymor Canol

4.4 Mae'r rhagolygon i gyllid cyhoeddus yn wael o hyd yn y tymor canol. Mae'n debygol y bydd cytundebau isel a sefyllfa ariannol anodd yn parhau y tu hwnt i gyfnod y cynllun tair blynedd presennol. Mae hyn yn golygu ei bod yn bwysig

iawn i'r Aelodau ystyried cymryd golwg hirdymor ar holl gynigion i arbed, a pheidio â cheisio cael opsiynau hawdd sy'n rhoi ateb byrdymor.

- 4.5 Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canol wedi adnabod arbedion ar gyfer y tair blynedd nesaf. Fodd bynnag, mae pob blwyddyn yn cynnwys cynigion nad ydynt wedi eu cyfrifo'n llawn, neu sydd efallai'n ddyheadol. Mae hyn yn golygu bod risg na ellir eu cyflawni. Mae'r tabl isod yn dangos crynodeb o'r angen i arbed dros y tair blynedd nesaf:

	2012/13	2013/14	2014/15
Targed Arbedion	£3.5m	£3.4m	£4.4m
Mewn perygl		£1.2m	£2.9m

- 4.6 Ar ôl trafodaethau gydag aelodau a gwasanaethau, disodlwyd yr arbedion hynny yr ystyrir eu bod mewn perygl ar gyfer 2012/13 gydag arbedion gwahanol y credir eu bod yn rhai y gellir eu cyflawni.
- 4.7 Roedd y Cynllun Ariannol wedi tybio'n wreiddiol y byddai cynnydd mewn costau mewn nifer o feysydd. Mae'n anodd bob amser darogan newidiadau chwyddiant yn gywir mewn llawer o feysydd gwariant ac mae'r Cyngor wastad wedi gorfod bod yn ddarbodus yn ei dybiaethau.

Cynnydd mewn costau tanwydd ac ynni

- 4.8 Mae cynnydd mewn costau ynni yn debygol o fod yn is na'r hyn a ragwelwyd yn wreiddiol ac wedi gostwng faint o arbedion sydd eu hangen.

Cyflog a Statws Sengl

- 4.9 Mae'r gyllideb yn tybio cynnydd bychan mewn cyflog staff. Serch hynny, bydd nifer o fisoedd nes byddwn yn gliriach ar y cynigion ar gyfer cyflogau, oherwydd eu bod yn cael eu trafod ar lefel y Deyrnas Unedig.
- 4.10 Achosodd y cytundeb ar statws sengl ddwy faich ariannol ar gyllideb y Cyngor. Y gyntaf oedd cynnydd untro mewn costau cyflog gan fod nifer o aelodau staff wedi eu symud i radd uwch. Yr ail oedd 'drifft cynyddrannol' y graddau hyn. Mae hyn yn golygu y bydd staff wedi eu penodi ar waelod y radd a thros amser yn symud i frig y radd. Rydym wedi sefydlu cyllideb i dalu am hyn a bydd wedi ei dyrannu'n llawn i'r gwasanaethau erbyn 2014/15.

Amddiffyn ysgolion

- 4.11 Disgwyl Llywodraeth Cymru y bydd ysgolion yn cael eu hamddiffyn rhag yr arbedion. Rhaid i'r Cyngor roddi i ysgolion swm sy'n cyfateb i 1% dros y cytundeb. Mae Sir Ddinbych wedi cyllidebu ar gyfer cynnydd ar y lefel hon sy'n golygu y bydd ysgolion yn derbyn cynnydd cyllidebol o £1.25m ac yn cyfateb i gynnydd o ryw £90 fesul disgybl.

Ffioedd Gwasanaethau Cymdeithasol

- 4.12 Mae pwysau penodol pellach ar y gwasanaethau sydd raid delio â hwy. Y pwysicaf yw ffioedd cartrefi preswyl. Ar ôl penderfyniad Sir Benfro, mae pob cyngor wedi adolygu ei strwythur ffioedd ac yn cynyddu'r symiau maent yn eu

talau. Mae'r gyllideb yn cynnwys cynnydd yn y gyllideb ffioedd i adlewyrchu'r gwaith a wnaed hyd yma gan y Gwasanaethau Cymdeithasol.

Buddsoddiad Blaenoriaeth

4.13 Gofynnwyd i'r aelodau ystyried pa feysydd y dylid anelu cronfeydd blaenoriaeth atynt. Cefnogwyd y dyraniadau gwreiddiol a awgrymwyd yn gyffredinol, ynghyd â buddsoddiad ychwanegol mewn newid demograffig / tai gofal ychwanegol fel y dangosir isod:

	£k Cyllideb	£k Arian
Ysgolion yr 21ain ganrif	200	200
Priffyrdd	100	
Cynlluniau Trefi a Chymunedau	100	100
TGCh	300	
Harbwr Foryd	100	
Newid Demograffig / Gofal Ychwanegol	200	
CYFANSWM	1,000	300

4.14 Fel rhan o broses pennu cyllideb 2011/12, neilltuodd y Cyngor gronfa wrth gefn o ryw £340k rhag ofn nad oedd yr arbedion wedi eu cyflawni neu'n llithro i'r dyfodol. Mae'n annhebygol iawn nawr y bydd angen y rhan fwyaf o'r gronfa hon gan fod bron i bob gwasanaeth yn adrodd bod ganddynt gyllidebau cytbwys neu danwariant.

4.15 Mae'r Cabinet wedi argymhell bod yr arian hwn yn cael ei ychwanegu at y cyllid sydd ar gael fel y nodir yn y tabl uchod. Mae hwn yn gyllid untro na fydd ar gael mewn blynyddoedd i ddod.

4.16 Byddai angen cefnogi unrhyw gynnig i wario cyllid blaenoriaeth gydag achos busnes llawn ac os bydd yr aelodau'n dewis hynny, medrent newid lefel y cyllid i gynigion unigol cyn belled â nad yw'r cyfanswm yn fwy na £1m mewn gwariant parhaus a 300k mewn gwariant untro.

Y Dreth Gyngor

4.17 Mae Atodiad 1 yn dangos sefyllfa gyllidebol gyffredinol y Cyngor ac yn dangos y bydd y cynnydd yn y Dreth Gyngor yn 2.8%.

4.18 Mae Sir Ddinbych wedi pennu'r cynnydd isaf yn y Dreth Gyngor yng Ngogledd Cymru yn y chwech o'r saith blynedd diwethaf ac yn parhau i ddarparu gwasanaethau i'w thrigolion. Mae adolygiad anffurfiol yn awgrymu mai gennym ni fydd lefel ail isaf y Dreth Gyngor ymhlith Cynghorau Gogledd Cymru ar gyfer 2012/13. Yn genedlaethol, ymddengys bod y rhan fwyaf o Gynghorau yn pennu cynnydd yn y Dreth Gyngor o rhwng 2 a 3%, er bod dyrnaid o Gynghorau yn bwriadu cynnydd o 0%.

5 Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu tuag at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y cyngor a chyflawni'r strategaeth gyllidebol a gytunwyd yn sylfaen i weithgareddau ym mhob maes, gan gynnwys y blaenoriaethau corfforaethol.

6 Beth fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio gwasanaethau eraill?

Mae Atodiad 1 yn dangos cyllideb lawn y Cyngor a goblygiadau'r cynigion yn yr adroddiad hwn.

7 Pa ymgynghori a fu?

Cafwyd her gwasanaeth gyda phob pennaeth gwasanaeth ac roedd pob her yn cynnwys cynrychiolwyr y pwyllgor craffu a'r Cabinet. Cynhaliwyd gweithdai cyllidebol gyda'r aelodau ym mis Medi, Rhagfyr ac Ionawr. Bu i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad hefyd adolygu'r broses o bennu'r gyllideb.

8 Datganiad y Prif Swyddog Ariannol

Bydd 2012/13 yn flwyddyn heriol arall i gyllid y Cyngor. Mae'n debygol y bydd cytundebau cymharol isel yn parhau yn y tymor canol a rhaid i'r Cyngor gadw hyn mewn cof wrth bennu'r gyllideb hon.

Mae'r gyllideb fel y'i cynigir yn realistig ac yn un y gellir ei chyflawni. Mae'n cyflawni arbedion digonol i sicrhau sefyllfa gytbwys, yn amddiffyn gwasanaethau rheng flaen rhag gostyngiadau mawr ac yn caniatáu buddsoddi £1m ym mlaenoriaethau'r Cyngor.

Cyflawnir hyn gyda chynnydd 2.8% yn y Dreth Gyngor sy'n cymharu gyda chwyddiant cyffredinol sy'n rhyw 4.5%.

9 Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y medrwn ei wneud i'w lleihau?

Os na chytunir y gyllideb o fewn yr amserlen berthnasol, yna mae'r Cyngor yn torri'r gyfraith.

Dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol y mae'r cyngor wedi ei wynebu, a bydd methu â chyflawni'r strategaeth gyllideb a gytunwyd yn rhoi mwy bwysau ar y gwasanaethau yn y flwyddyn ariannol hon ac i'r dyfodol. Bydd monitro a rheoli'r gyllideb yn effeithiol ac adrodd yn gynnar am unrhyw amrywiadau yn sicrhau cyflawni'r strategaeth ariannol.

10 Pŵer i gymryd y Penderfyniad

Mae gofyn i awdurdodau, dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, drefnu bod eu materion ariannol yn cael eu gweinyddu'n briodol.